

Nikt nie powinien być pominięty – ani teraz, ani w przyszłości¹

Osoby niepełnosprawne w odpowiedzi na COVID-19

8 kwietnia 2020

Po raz pierwszy mamy do czynienia z kryzysem COVID-19. Wymaga od nas podejmowania działań, interakcji i komunikowania się w sposób odmienny od tego, do którego dotychczas byliśmy przyzwyczajeni. Jednakże nierówności doświadczane przez osoby niepełnosprawne, dodatkowo nasilone przez pandemię koronawirusa, nie są niczym nowym. Istnieje ryzyko, że w odpowiedzi na obecny koronakryzys osoby niepełnosprawne znowu zostaną pozostawione same sobie. Dobre wiadomości są natomiast takie, że już dzisiaj wiemy, jakie działania należy podejmować. Zasadniczo potrzebujemy sprawiedliwości społecznej, efektywnego włączenia, równości szans i dobrej pracy.

Pięć podstawowych zasad:

1) Wspieranie rozwiązań promujących równość

Przykładowo, wytyczne dotyczące pracy w domu powinny gwarantować, że pracownicy niepełnosprawni będą mieli zapewnione takie same udogodnienia, jak w zwykłym miejscu pracy. Inne działania podejmowane w odpowiedzi na COVID-19, takie jak samoizolacja, wymagają wzięcia pod uwagę szczególnej sytuacji osób niepełnosprawnych, łącznie z tym, że niektóre z nich mogą potrzebować pomocy indywidualnej.

2) Zapewnienie dostępnej i włączającej komunikacji

W czasach pandemii COVID-19 wszelka komunikacja dotycząca zdrowia publicznego, edukacji i pracy, w tym również pracy zdalnej, powinna być dostępna dla osób niepełnosprawnych, włącznie z zastosowaniem języka migowego, napisów i dostępnych stron internetowych. Komunikowanie się powinno również uwzględniać wyjątkową sytuację osób niepełnosprawnych.

¹ Tekst oryginalny: International Labour Organization (ILO), No one left behind, not now, not ever Persons with disabilities in the COVID-19 response, Date: 8 April 2020, Copyright © International Labour Organization 2020; tłumaczenie: Elżbieta Nobis, PFRON

3) Zapewnienie odpowiedniego zabezpieczenia społecznego

Zabezpieczenie społeczne ma istotne znaczenie dla osób niepełnosprawnych, aby mogły one pokryć dodatkowe koszty związane z niepełnosprawnością, które obecny kryzys może jeszcze zwiększyć i doprowadzić do zachwiania się ich systemu wspomagania. Osoby niepełnosprawne, w szczególności niepełnosprawne kobiety, już teraz doświadczają wyższych stóp bezrobocia; właśnie teraz bardziej niż kiedykolwiek indziej, należy zaplanować środki zabezpieczenia społecznego, uwzględniające płeć, w taki sposób, aby umożliwić osobom niepełnosprawnym wejście na rynek pracy, utrzymanie się na nim i rozwój.

4) Zapewnienie prawa do pracy dzisiaj, prawa do pracy zawsze

Istotą działań ruchów propagujących prawa osób niepełnosprawnych i ruchów propagujących prawa pracownicze jest dialog społeczny i uczestnictwo. W dobie panującego kryzysu są bardziej potrzebne niż nigdy wcześniej. Wielorakość poglądów ze strony rządów, organizacji pracodawców i pracowników, a także organizacji osób niepełnosprawnych przynosi różnorodność rozwiązań. W związku z tym stosowanie międzynarodowych standardów pracy, jak i innych instrumentów prawnych dotyczących praw człowieka, w szczególności Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych, jest konieczne.

5) Zmienianie narracji

Podstawowym znaczeniem dla wszystkich tych zasad jest to, aby osoby niepełnosprawne były współtwórcami rozwiązań w odpowiedzi na COVID-19, ich orędownikami i użytkownikami, a nie ofiarami. Wszystkie kryzysy przynoszą ze sobą szanse, a możliwością w tym momencie jest włączenie wszystkich poprzednio marginalizowanych grup – włącznie z osobami niepełnosprawnymi – jako centralnego elementu odpowiedzi na kryzys. Bazując na dotychczasowych doświadczeniach związanych z włączaniem niepełnosprawności i wzmocnianiem partnerstw, możemy wspierać długofalową i sprzyjającą celom społecznym odpowiedź na COVID-19.

Do propagowania sprawiedliwości społecznej i włączania w znaczący sposób osób niepełnosprawnych potrzeba odwagi, potrzeba innowacji. Musimy działać wspólnie – obecnie, w czasie kryzysu COVID-19 i w przyszłości.